

Ikimuistoisista ajoista lähtien on Maanmittaustieteiden laitoksen ja sen edeltäjien nimessä esiintynyt sana mittaus jossain muodossa. Vuodenvaihteessa tapahtui kuitenkin

Maankäyttö
onnittelee uutta
Maankäyttötieteiden
laitosta osuvasta nimen
valinnasta!

Maankäyttötieteiden laitoksesta tuli totta

Teksti ja haastattelut: Jori Heinonen

historialliseksi luonnehdittava muutos, kun Aalto-yliopiston Maanmittaustieteiden laitos ja Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus YTK yhdistyivät muodostaen uuden Maankäyttötieteiden laitoksen.

MUUTOKSEN MYÖTÄ UUDISTUNUT laitos seisoo nyt kolmella tukijalalla. Kiinteistötalouden ja geomatiikan tutkimusryhmille seuraa tekee yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutusryhmä. Toistaiseksi kiinteistötalous ja geomatiikka säilyvät vielä kuitenkin uuden laitoksen koulutusohjelmina, joihin opiskelijat vielä kerran hakevat sisään. Aalto-yliopistossa myllertävä kandidaatin tutkintouudistus muuttaa kuitenkin kaiken jo ensi vuodesta lukien. Koulutusohjelmien rakenteet, sisäänhakukohteet, maisteriohjelmiin valikoituminen jne. ovat menossa varsin totaaliseen remonttiin. Uutisia uusista uudistuksista odotellessa *Maankäyttö* lähti selvittämään, millaisia taustoja yhdistymiseen liittyy ja mitä haasteita uudella laitoksella on voitettavanaan.

Uuden laitoksen johtajana aloittanut – ja edeltävää Maanmittaustieteiden laitostakin johtanut – professori **Kauko Viitanen** ja laitoksen varajohtajaksi nimitetty professori **Raine Mäntyselä** kertovat seuraavassa haastattelussa mitä mieltä he ovat yhdistymisestä ja miten siihen päädyttiin.

Maankäyttötieteiden laitos, osa Aalto-yliopistoa.

Kauko Viitanen

HAAS TATTE LUSSA

MAANMITTAUSTIETEIDEN LAITOS JA YTK YHDISTYVÄT VUODEN ALUSSA UUDEKSI MAANKÄYTTÖTIETEIDEN LAITOKSEKSI. MILLAINEN TAPAHTUMIEN KULKU ON JOHTANUT TÄLLÄISEN JÄRJESTELYYN?

Ensisijaisesti kysymys liittyy Aallon politiikkaan, jonka mukaan kaikki tutkivat ja kaikki opettavat. Siten erilliset tutkimusyksiköt eivät ole Aallon strategian mukaisia rakenteita. Lisäksi opetuksella tarkoitetaan perusopetusta eikä täydennyskoulutusta.

Seuraava vaihe tässä liittyy siihen, mitä sitten YTK:lle pitäisi tehdä. Vaihtoehtoina olivat periaatteessa tietenkin lopettaminen, muuttaminen peruslaitokseksi, yhdistäminen jo toimivaan peruslaitokseen tai yhdistäminen Aallon täydennyskoulutusyksiköihin. Näistä ensimmäinen ei tietenkään ole lähtökohta, jos vain muita vaihtoehtoja on, koska ei hyvää osaamista pidä heittää menemään. Viimeinen ei taas tullut kyseeseen samasta syystä, koska valtaosa YTK:n toiminnasta oli tutkimusta eikä täydennyskoulutusta. Muuttaminen peruslaitokseksi ei myöskään ollut käytännössä mahdollista YTK:n tässä mielessä pienen koon ja poikkeavan henkilöstörakenteen takia. Yhdistäminen vain toimivaan peruslaitokseen oli siis mahdollista. Nyt sitten oli kysymys mihin.

Vaihtoehtoja oli oikeastaan kaksi, joko maanmittaukseen tai arkkitehtuuriin. Kun arkkitehtuurin laitosta oltiin yhdistämässä Taideteollisen korkeakoulun kanssa uudeksi laitoksi, olisi Insinööritieteiden korkeakoulun yhteys yhdyskuntasuunnitteluun etäännytynyt, jos YTK olisi liittynyt arkkitehtuurin laitokseen ja siirtynyt samalla toiseen korkeakouluun. Kun insinööritieteiden korkeakoulu näki YTK:n tärkeänä osana oma toimintaansa ja kun YTK:n henkilökunta ja johtokin kannattivat YTK:n säilyttämistä Insinööritieteiden korkeakoulussa, lopputulos aika selvä. Maanmittaustieteiden laitos omaltaan osaltaan suhtautui myönteisesti yhdistymiseen ja näki siinä synergiaetuja.

MAANKÄYTTÖTIETEIDEN LAITOKSEN ENGLANNINKIELINEN NIMI ON KÄÄNNETTY MUOTOON 'DEPARTMENT OF SURVEYING AND PLANNING'. KÄÄNNÖKSELLÄ TUNTUISI OLEVAN HIUKAN ERI MERKITYS SUOMENKIELISEEN NIMEEN VERRATTUNA. MIKSI NÄIN? KUMPI TERMEISTÄ ON MIELESTÄSI OSUVAMPI?

Maankäyttötieteet on suomenkielisenä terminä varsin hyvä kuvaamaan syntyneitä kokonaisuutta. Se ei kuitenkaan käänny suoraan englanniksi samassa merkityksessä, koska land use sciences kuvaa enemmän maa(perä)n käyttöön liittyvää tiedettä siis esimerkiksi maataloustyylisiä merkityksiä kuin yhdyskuntasuunnitteluun liittyviä merkityksiä. Englanninkielistä termiä piti siis hakea toiminnan osia kuvaavista termeistä, koska suoraa termiä ei tuntunut löytyvän. Esillä oli yhdistelmä real estate, planning and geoinformatics (tai geo-IT), joka olisi kuvannut toiminnan sisältöä varsin hyvin ja kattavasti. Nimen ongelmaksi taas muodostui sen pituus. Korkeakoulu ei katsonut noin pitkää laitoksen nimeä mahdolliseksi. Siksi toiminnan keskeiset elementit sisältävä lyhyempi versio tuli valituksi, vaikka sillä ei kansainvälisesti oikeastaan ole tunnettuutta. Nimi kuitenkin kuvaa oikein laitoksen sisältöä ja lienee pääosin myös riittävän ymmärrettävä englanniksi.

UUSI LAITOS ON TÄLLÄ HETKELLÄ HAJASIJOITETTUNA SITEN, ETTÄ YTK:N TUTKIMUSRYHMÄ JATKAA VANHOISSA TILOISSAAN, KUN TAAS KIINTEISTÖTALOUDEN JA GEOMATIIKAN TUTKIMUSRYHMÄT OVAT MUUTTANEET FALCON BUSINESS PARKIIN. FYYSISTÄ ETÄISYYTTÄ YKSIKÖIDEN VÄLILLÄ ON KILOMETRIN VERRAN. MILLAINEN ONGELMA TÄMÄ ON? ONKO TILANTEeseen NÄKÖPIIRISSÄ MUUTOSTA?

Ongelmaa jakautuneesta sijainnista on toki sekä laitoksen sisäisessä toiminnassa että myös opiskelijoihin liittyen sikäli, että maanmittauksen puoli on aika kaukana muista opetustiloista. Hallinnollisesti jakautunut sijainti vaikeuttaa henkilökunnan keskinäistä kanssakäymistä. Siten työntekijät eivät opi tuntemaan toisiaan eikä uusia tavoiteltavia avauksia synny niin helposti kuin olisi tavoitteena. Jakautumisesta aiheutuu myös tarve pitää hieman raskaampaa hallintostruktuuria kuin muuten ehkä olisi tarpeen. Laitoksen tavoitteena on saada yhteiset tilat tavalla tai toisella mahdollisimman pian.

MITEN JA MILLOIN LAITOSTEN YHDISTYMINEN ALKAA NÄKYÄ UUDEN LAITOKSEN OPETUKSESSA?

Yhdistyminen näkyy jo nyt siten, että YTK:n henkilöt osallistuvat laitoksen kurssien opettamiseen ja opinnäytetöiden ohjaamiseen sekä ovat ottaneet jopa vastuun joidenkin kurssien kokonaishoita-

misesta. Yhdyskuntasuunnitteluun ja kaupunkitutkimukseen liit-
tyen tultaneen perustamaan uusi pääaine jo ensi syksystä lähtien
kiinteistötalouden koulutusohjelman maisteriopintoihin ja Aallon
kandidaattikoulutuksen uudistamisen yhteydessä syksystä 2013
lähtien laitos toimii jo kokonaisvaltaisesti yhdessä. Laajempi vaikutus
toki odottaa vielä uusien professuurien saamista osana Aallon
urajärjestelmää. Koulutasolla professuuripaikkojen avaamista on
esitetty, mutta Aallon johto ei vielä ole tehnyt asiassa päätöksiä.

**ALLOSSA NÄYTTÄÄ OLEVAN SUORASTAAN ELINEHTONA
SE, ETTÄ LAITOS MENESTYY TUTKIMUKSESSAAN MYÖS
KANSAINVÄLISESTI. ONKO VAARANA NYT SE, ETTÄ
TUTKIMUKSELLA ON LIIAN MONTA FOKUSTA?**

En näe tässä konkreettisia vaaroja. Maanmittaustieteiden laitoksen
ja YTK:n tutkimusalueet ovat varsin lähekkäisiä ja itse asiassa ne
täydentävät hyvin toisiaan. Tutkimusalueet ovat monitieteisiä ja
uuden laitoksen osaamisprofiilit tukevat erittäin hyvin monitieteistä
tutkimusta. YTK:lla on myös ollut tutkimusyhteistyötä jo
pidemmän aikaa sekä kiinteistötalouden että geomatiikan puolella.
Tieteen uskotaan yleisesti edistyvän parhaiten eri tutkimusalueiden
rajapinnoilla ja siihen uudella rakenteella on käsitykseni mukaan
entistä paremmat mahdollisuudet vastata. Voi jopa olla, että yhdistyminen
vahvistaa tutkimuksen täysin uudelle tasolle. Laitoksen
johtajana pyrin mahdollisuuksien mukaan edesauttamaan juuri
tällaista kehitystä.

**ORGANISAATIOIDEN YHDISTÄMINEN ON LÄHTÖ-
KOHTAISESTI HAASTAVA TEHTÄVÄ.**

VOIKO JOKIN MENNÄ PIELEEN (VRT. MURPHYN LAKI)?

Tietysti aina jokin voi mennä pieleen tässäkin asiassa, mutta
todennäköisesti se tarkoittaisi vain, että jokin muu ratkaisu olisi
jotain vielä parempaa. Itse näen suurimmat uhat siinä, että emme
saa Aallon ja koulun johtoa vakuuttuneeksi siitä, että pystymme
riittävän hyvin edistämään Aallon ja koulun tavoitteita maailman
huipulle pääsemisessä emmekä saa uusia tarpeellisia resursseja
eli professuureja, ja siinä, että laitoksen henkilökunta äänestää
jaloillaan, jolloin laitos menettää sen hyvän osaamis pohjan, joka
sillä nyt on. Käytännössä nämä asiat voivat liittyä hyvinkin vahvasti
toisiinsa eli olla voimakkaassa riippuvuussuhteessa. Toisaalta en
myöskään näe, että olisimme voineet edetä entisellä pohjalla
erillisinä laitoksina menestyksellisesti. Siten näen tämän nykyisen
kehityksen välttämättömänä edellytyksenä menestymiselle. Jos olen
väärässä tai en pysty johtamaan tätä menestyksellisesti, minun
täytyy vetäytyä johdosta ja keskittyä oman tutkimusalueeni hoitamiseen.
Nykyinen kauteni laitoksen johtajana kestää kesään 2013.

**UUDEN LAITOKSEN KOKO ON TYÖNTEKIJÄMÄÄRÄLLÄ
MITATTUNA JO NOIN 130 HENKILÖTYÖVUOTTA.
KUINKA VAATIVAA ON TÄLLÄISEN ORGANISAATION
SIVUTOIMINEN JOHTAMINEN OMAN OPETUS- JA
TUTKIMUSTOIMINNAN OHELLA?**

Toki se on haastavaa ja tehtävää ainakin tässä alkuvaiheessa riittäisi
kokopäiväisestäkin asiassa. Fakta tietenkkin on, että jokin osio väkisin-
kin kärsii, kun kaikkiin tehtäviin ei riitä täysipäiväisesti aikaa. Tämä
on kuitenkin normaali ongelma rakenteessa, jossa substanssiasiantuntijat
hoitavat myös johtamistehtävät omassa organisaatiossaan ilman,
että omaan asiantuntijatehtävään palkataan sijaisia.

Raine Mäntysalo

HAAS
TATTE
LUSSA

**OLET VUODEN ALUSSA ALOITTANUT UUDEN
MAANKÄYTTÖTIEDEIDEN LAITOKSEN VARAJOHTAJANA.
KERROTKO HIUKAN ITSESTÄSI JA TAUSTASTASI.**

Olen 48-vuotias arkkitehti, tekniikan tohtori ja professori Aalto-yliopistossa, alana strateginen kaupunkisuunnittelu. Opiskelin Oulun yliopistossa, missä suoritin myös tohtorin tutkinnon v. 2001; väitökseni aiheena oli maankäytön suunnittelu organisaatioiden välisenä oppimisena. Olen ollut monitieteisen tutkimusyhteistyön kannattaja maankäytön suunnittelun alalla 1990-luvun puolivälistä lähtien, jolloin sain siihen ensikosketuksen jatko-opiskelijana Miljöörakentamisen tohtorinkoulutusohjelmassa. Kun YTK:ssa vuonna 2007 minulle tarjoutui tutkimuspäällikön viransijaisuus, paikka tuntui minulle hyvin luontevalta juuri YTK:n monitieteisyyden ja tiiviin käytäntöyhteyden vuoksi. Vuotta myöhemmin sain professuurin, johon sisältyi myös YTK:n johtajan tehtävät. Myös vuoden alusta toimintansa aloittanut Maankäyttötieteiden laitos on olemuksellisesti monitieteinen.

**YHTEISTÄ TAIVALTA ON NYT TAKANA KUUKAUDEN
VERRAN. MITKÄ OVAT ENSIVAIKUTELMAT UUDEN
LAITOKSEN TOIMINNAN KÄYNNISTYMISESTÄ?
MILLAISTEN ASIOIDEN RATKAISEMINEN TAI TEKEMINEN
ON KAIKKEIN KIIREELLISINTÄ?**

YTK:n asema Aalto-yliopistossa oli pitkään epäselvä ja sidoksissa Arkkitehtuurin laitoksen sijoittumista koskevaan päätökseen, joka pitkittyi. Kun Aallon hallituksen päätös Arkkitehtuurin laitoksen ja Taideteollisen korkeakoulun yhdistämisestä lopulta saatiin viime vuoden kesäkuun puolivälissä, asetelma selkiytyi, ja pääsimme toden teolla valmistelemaan YTK:n ja Maanmittaustieteiden laitoksen yhdistymistä. Kiire vain oli valtava: jo lokakuuksi piti saada aikaiseksi uuden laitoksen strategia ja tiekartta.

Kiire on jatkunut professuurini siirtämisellä Arkkitehtuurin laitoksen yhteydestä Maanmittaustieteiden laitoksen yhteyteen ja uuden tutkimusalan (maankäytön suunnittelu ja kaupunkitutkimus) perustamisella, uusien opintokokonaisuuksien suunnittelemisella alalle, nykyisten kurssien opetustehtäviin osallistumisella sekä yhdyskuntasuunnittelun opetusyhteistyön suunnittelemisella Arkkitehtuurin laitoksen kanssa.

Lisäksi käynnistimme viime syksynä uuden englanninkielisen Managing spatial change -maisteriohjelman YTK:n, Maanmittaustieteiden laitoksen ja Yhdyskunta- ja ympäristötekniikan laitoksen yhteistyönä. Tästä kiireestä on tähän asti kuitenkin yhteisesti selvitty, mikä sinänsä on erinomainen osoitus yhteistyökyvystä yhdistyneiden laitosisapuolten välillä. Strategiassamme tunnistimme myös lupaavia poikkitieteisiä tutkimuksen painoaloja kohdentamaan tulevaa tutkimusyhteistyötämme.

Todellinen käytännön laitosintegraatio on kuitenkin vasta alussa, ja olemme vasta luoneet rakenteet tämän integraation mahdollistamiseksi. YTK on organisoitunut uuden laitoksen alle omaksi tutkimusryhmäkseen kiinteistötalouden ja Geo(infor)matiikan tutkimusryhmien rinnalla.

**YTK:N OLI ILMEISESTI MAHDOLLISTA VALITA,
LÄHTEÄKÖ ARKKITEHTIEN MUKANA UUTEEN
TAITEIDEN JA SUUNNITTELUN KORKEAKOULUUN
VAIKO JÄÄDÄ INSINÖÖRITIEDEIDEN KORKEAKOULUUN
OSAKSI UUTTA MAANKÄYTTÖTIEDEIDEN LAITOSTA?
MIKÄ RATKAISI VALINTANNE?**

Kun erillislaitoksena jatkaminen ei ollut YTK:lle enää mahdollista, oli meidän pohdittava, mihin nk. peruslaitokseen yhdistyisimme. Arkkitehtuurin laitos ja Maanmittaustieteiden laitos olivat meitä akateemisesti lähinnä. Kun Arkkitehtuurin laitoksen yhdistyminen Taideteollisen korkeakoulun kanssa varmistui, asetelma muuttui niin, että laitosvalinta tarkoitti myös korkeakouluvalintaa.

Valinta korkeakoulujen välillä lopulta ratkaisi myös valintamme laitosten välillä. YTK:ssa oli laaja konsensus siitä, että haluamme sijoittua tiedekorkeakouluun. YTK:n tutkimus on tiedeperustaista eikä YTK:ssa harjoiteta taiteellista toimintaa. Ennakoimme, että profiilimme soveltuu paremmin Insinööritieteiden korkeakouluun. YTK:n sijoittumisesta päätettäessä sovittiin kuitenkin myös, että YTK toimii yhteistyöalustana koulujen – erityisesti Maankäyttötieteiden ja Arkkitehtuurin laitosten – välillä yhdyskuntasuunnittelussa. Tämä sopii YTK:n integroivaan luonteeseen hyvin.

**YTK ON OLLUT TUNNETTU TÄYDENNYS-
KOULUTUKSESTAAN. ONKO TÄMÄ NYT KOKONAAN
LOPPUMASSA? INTEGROITUUKO YTK:N TUTKIMUS-
RYHMÄ ANTAMAAN TUTKINTOKOULUTUSTA NYKYISIIN
TUTKINTO-OHJELMIIN VAI ONKO SUUNNITELMISSA
LANSEERATA JOTAIN AIVAN UUTTA?**

Maankäytön suunnittelun ja kaupunkitutkimuksen alalle on tarkoitus luoda uusia tutkintokoulutuksen opintokokonaisuuksia, mutta suunnitelmat tältä osin ovat vielä kesken. Paljon riippuu myös siitä, saammeko uusia professuureja alalle, kuten tavoitteleme. YTK:n täydennyskoulutus on aika luontevasti muunnettavissa ylemmän tutkintoasteen koulutukseksi, mutta siihen tarvitaan asianmukaisia opetusresursseja. Kandiohjelmatasolla rakennamme yhdyskuntasuunnittelun sivuainetta yhdessä Arkkitehtuurin laitoksen kanssa. Pyrimme kaikin tavoin myös siihen, että yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutus voisi jatkua Aallossa ja tutkijoidemme ja kouluttajiamme osaamista voitaisiin hyödyntää siinä. Tältäkin osin suunnitelmat ovat vielä kesken.

**Kirjoittaja Jori Heinonen työskentelee
assistenttina Maankäyttötieteiden laitoksella.**